

Krigene og Gud i GT virker så 'annerledes' (Hentet fra 'Krigene i GT': Et forsøk på å forstå; O. Eidsinger)

Det begynner å bli et kjent argument: En kan ikke tro på en partisk Gud som dreper uskyldige sivile i Kanaans utryddelseskriger. Helliger hensikten midlene hevdes det, og liker Gud krig i GT og nåde og fred i NT?

Sammendrag: Gud ville straffe hedningefolkene og dømme deres avguder, som førte til de onde handlingene. Gud ville gi folket en ny start og rense seg et folk der Messias, som hele verden kunne bli frelst ved, skulle bli født. La oss først se om, og evt. med hvilken rett, Gud kan drepe noen: Gud er livets opphav og kilde (1Mos1v11, 1v20). Han er den som har 'patent' på livet, uten Ham hadde det ikke vært noe liv. (Joh1v3-4; Kol1v16; Ap.gj17v24) Han er også den som kan vekke døde til live og sette dem over i en annen tilstand (Esek.37v9; Hos6v2; Luk16v23; Ap.gj.2v24). Slik sett er Gud den eneste som har rett til å forvalte livet slik han ser det best. Vi har ikke noen annen rett til å leve enn den som er Gudgitt. I den sammenheng kan sies at mennesker som klager over at Gud tar liv av syndere i GT, tiltar seg ofte samme rett i forhold til det ufødte liv. De 'leker Gud'.

La oss først se på i hvilken grad Gud er partisk: Det er sant at Gud utvalgte Abram og hans etterkommere til å være det folk som skulle formidle Guds frelse til hele verden. Det var den positive bakgrunn til krigene Gud måtte kjempe for og med Israel ved erobringen av Kanaan. Det skyldtes ikke kvaliteter ved folket som styrke og størrelse, for de var det minste av folkene (5 Mos 7v7-8). Det skulle skje til ære for Guds navn, slik at folk skulle høre om og om mulig vende om til Ham. Det var imidlertid bare to folkeslag som frivillig ga seg under jødene, hevittene og gibeonittene. Selv om Guds frelsesplan avhang av Israelfolket, ser vi like fullt at Hans støtte avhenger av i hvilken grad de er lydige og oppfyller hans vilje, formidlet til Josva. (Jos 5v13-14 ). Da Israel senere vendte seg bort fra Guds vilje, vendte han seg først bort fra dem og så mot dem (Jer. 21v5, 21v14).

Uskyldige?

La oss så betrakte hvorvidt de som ble drept i Israels utryddelses/bortdrivnings-kriger var uskyldige. Bibellesere vil kjenne til at overfor Gud er ikke noe menneske uskyldig i absolutt forstand. Bibelen har et annet menneskesyn enn f.eks. humanisme, som stiller opp mennesket som godt i seg selv. Rett nok hevder også Bibelen at mennesket er skapt godt i utgangspunktet, men som vi skal se i avsnittet om det ondes problem, benyttet mennesket sin frie vilje til opprør mot Gud. Det lever fortsatt i en tilstand av opprør, og ikke noe vi gjør kan rette på det faktum. Guds krav til mennesket er langt høyere enn noe menneske kan imøtekomme: Han krever det fullkomne, for Han er selv fullkommen. Ut fra et slikt syn har Gud rett til å dømme mennesker. Det blir mer merkelig at noen blir frelst eller berget.

De som bodde i Kanaan da Israel vendte tilbake fra Egypt, omtales bl.a. som amorittene. Om disse står det allerede da Abraham levde, at de hadde en syndeskyld, men den var enda ikke modnet (1Mos15v16). Da israelittene hadde levd i Egypt i over 400 år, var den imidlertid det. Da var Guds time for å utfri jødene fra slaveriet, og å straffe amorittene kommet (Jos10v10). Selv etter moderne, vestlig målestokk var kanaaneernes riter avskyelige. Det dreide seg om forhold som er forbudt etter nåværende lovgivning: barneofringer, seksuell omgang med dyr, pedofili, etc. Gud sa at nok var nok og nå var tid for dommen over misgjerningene kommet. Grunnen til at de ble drept, var altså hovedsakelig deres synd og evne til å forlede jødene til synd. Dermed ble hele folket kollektivt skyldige, det var ikke noen uskyldige (5 Mos.18v12). Også barn var i Guds øyne skyldige, og en mulig snare for Israel senere via sin avgudsdyrking.

Guds kriger i Kanaan var også en krig mot avgudene til folket som bodde der. Som nevnt var Gud avhengig av ett folk som ville lytte på Ham og følge hans lov. Loven skulle binde folket sammen som nasjon, og være en identifikasjonsmarkør for Israel. Gud gjentar stadig at hedningenes avguder ville bli en snare for Israel, om de blandet seg med hedningefolkene omkring dem (2 Mos 23v32-33). I den sammenheng kan nevnes at folkene omkring kjente til at Israel kom, ryktet om dem var gått foran dem (Jos2v9). Og når Israel kom til en by, skulle de først tilby den fred, om det ble godtatt skulle folket være underordnet jødene (Jos9v21). Det var også mulig for folk som lå i veien for Israels fremmarsj å flykte unna. Slik sett var det også en bortdrivelse , ikke kun utryddelse.

Hvorfor var det nødvendig?

I vår nåværende vestlige kultur mener vi at dialog og gjensidig respekt fremheves til fordel for krig. Kunne ikke Israel ha forhandlet seg til et landområde, eller Gud ha ordnet det på en annen måte? På hvilken måte Gud kunne ha gjort det annerledes vet bare Han, men som nevnt var faktum at folkene de møtte, nesten uten unntak valgte å krige mot Israel. Jødefolket var vokst stort i Egypt, og trengte landområder å livnære seg på. Og om de skulle bli *det verktøy til frelse for hele verden som Gud planla*, så måtte det holdes separat så det kunne opprettholde en felles forventning om den Messias som Gud skulle oppreise blant jødene. Vi vet at en slik folkelig Messias-forventning fantes da Jesus kom, og det var derfor døperen Johannes kunne forkynne, da han så Jesus i Joh. 1v29: Dagen etter ser han Jesus komme gående mot seg, og han sier: "Se, Guds lam, som bærer bort verdens synd!

Noe slikt hadde ikke vært meningsfylt dersom folkets religion var blandet opp med hedenskap. I tillegg ønsket Gud en ny start ny religiøs orientering for folket. Siden de hadde vendt seg bort fra Gud, lot Gud flere ganger senere Israel bli erobret og komme under fremmede herskere. Ti av de 12 stammene ble også blandet opp med andre folkeslag, etter Assyrias erobring av Nord-riket. Disse ble da ikke funnet verdige å delta i gjenopp-byggingen av tempelet. Om halvt hedenske folkeslag skulle bygge det, var det i utgangspunktet et mislykket prosjekt, som det også delvis ble (Esek.23v36; Mt. 21v13). Guds vilje og plan var altså avhengig av at folket holdt seg til sin religion, og religionsblanding var vanlig blant folkene. Dermed måtte de holdes atskilt fra andre folk og deres avguder. Likevel vet vi at de Messias-profetier som gjelder Messias sitt annet komme, som konge og hærfører, kom til fortregning for profetiene om Guds spire som Herrens lidende tjener, som skulle lide for folkets synder.

Helliger hensikten middelet/ufullkomne redskap -fullkommen målsetting

En kan på en måte si at Guds involvering i Israels kriger var en guddommelig tilpasning til daværende fysiske virkelighet. Menneskelige redskaper vil alltid være ufullkomne, og Gud krevde deres medvirkning og støtte for at Han brukte dem. Om de var ulydige, lot han dem straffes ved at fiender beseiret dem eller ved naturkatastrofer etc. (4 Mos 14v44-45; Jos 7v1ff). Senere da Israel utførte de samme synder som amorittene ble straffet for, førte Gud krig mot Israel, liksom han tidligere hadde ført det for dem (Jer. 21v5, v14). Men om redskapet var ufullkomment, så var ikke Guds målsetting det.

Gud i GT så ulik Jesus i NT? Gud har en mengde måter å åpenbare seg på, og ingen steder leser vi at det skulle gjøre ham lett forståelig. Spenningen er der hele tiden (Jes57v15) Gud er paradoksenes Gud (Gud er en nådig Gud, men han lar ikke den skyldige slippe straff .. 2Mos34v6-7) Hannas lovsang: 'Herren tar liv og gir liv, han sender ned til dødsriket og han fører opp igjen. (1Sam2v6) Også NT har et dobbelt bilde av Gud (Rom 11v22) Gud er god og streng. Ellers blir også du hugget av. Jesus er både løven og lammet (Åpb. 5v5-6) Det er fort å rasjonalisere bort de delene vi synes er vanskelige, men det fører til minst tre problemer: i) Vesentlige deler av Guds ord blir nærmest ubegripelige for oss. ii) Det kan medføre at vårt åndelige liv blir utarmet. Om Gud ikke får være paradoksenes Gud, vil han snart reduseres til 'en projeksjon av vårt eget indre'. Da blir han 'en gud i lomma' som vi kan plukke fram når vi har behov for det. *Han blir 'snill, nøytral og .. fullstendig uinteressant'*. iii) Vår beredskap innfor Herrens gjenkomst i herlighet går tapt. Jødernes forventning av Messias 1.komme: *Messias var ensidig knyttet til tekster der han var konge og seierherre. Man kjente ham ikke da han endelig kom, ikke som løven av Juda, men i et offerlams skikkelse -og endte sine dager lik en henrettet forbryter(Gal3v13).*

Situasjonen i nåtidens kristenhet synes diametralt motsatt: I den grad man snakker om Jesus, er det gjerne den 'snille Jesus' som løftes fram. Den harmløse kjærlighetsprofeten som bekrefter at vi er gode humanister på rett vei. Selv i mer konservative kretser, er det bildet av Jesus som Lammet, som dominerer. Altså den delen av hans personlighet han valgte å åpenbare ved sitt første komme. Ved sitt 2.komme, vil Jesus komme som Herrens Herre og kongenes Konge (Åp.9v16; Matt25v14-46; Luk19v11-27; Hebr9v27-28) Eller som *Løven heller enn Lammet*. Hele Guds plan og vilje må fram i forkynnelse (Apgj20v27; Hebr5v11-6v2)

Trenger vi lenger noen seirende Gud, eller har spor av beskrivelsen av Gud som Herre og konge, ikke minst Gud

som hærfører og kriger, - blitt rensket ut? For jødene var situasjonen en annen, hele deres eksistens avhang av at Gud hadde åpenbart seg som Herren, hærskares Gud. Hver påske forteller de om hvordan Herren med under og tegn førte dem ut av Egypt, og hvordan han kjempet for folket sitt da de skulle innta landet Gud hadde gitt som gave. I NT er den åndelige kampen av annet slag, men en sekularisert kirke kan kvitte seg også med denne. Og hva skal man med Jesus som hærfører, om det ikke lenger er noen kamp å kjempe?

Guds rike er den dimensjonen der Gud er Herre, og hans gode vilje skal skje fullt ut. Og dagen det skal skje, er Herrens, eller dommens, dag. Da skal det ikke være tvil om hvem Jesus er (Fil 2v10-11). Kristne i Joh. Åpb. ser fram mot dagen, både fordi de selv vil bli frikjent og fordi synd, vantro og ondskap skal få sin dom (Åp 6v10). Sluttvisjonen i Bibelen er Guds totale seier over synden og ondskapen. Fokuset er på Gud og hans rettferdighet, samt den nye jord som skal fremstå og alltid bestå. NT's sluttvisjon av dommen, er faktisk *en siste gigantisk 'renselse'*, der vår Herre kommer og strir mot dem som har stått Hans vilje imot her på jorda. (Mal4v6; Matt24v51 og Luk19v27). Gud får triumfere som den rettferdige kongen. Men den striden føres uten menneskehjelp.

Krig og Fred: Fred (shalom) som Guds fred, var ikke bare fravær av krig. Det var det de falske profetene forkynte for jødene i forhold til Israels fiender (Jer6v13, 14v13; Esek. 13v16; Mi3v5). Shalom er en tilværelse der det som er gått i stykker er lagt og gjenopprettet. Årsaken til konflikten er da tatt hånd om. Shalom er gjenopprettet rettferdighet, som ikke kan oppleves så lenge en turer fram etter eget forgodtbefinnende. (Jes32v17;48v18;54v13; 60v17) Skriftprofetene hevdet at guddommelig frelse og fred måtte det tas et oppgjør med nasjonens skyld og overtredelser (Jes.53v8; 59v2, Mi.6v7).

Nåde: Guds nåde var også kjent i GT (Esra9v13; Sal103v17). Det var en kilde til forundring for salmister og profeter at Gud ikke lot folket gå til grunne for sine synder og ulydighet (Sal103v10). Men kunne ikke Gud bare vist mer nåde til både jødefolket og de omkringboende folkeslag? Er ikke Gud fredens, og ikke krigens Gud? Jo, Guds vilje er primært fred og ikke krig. Som vi har sett var det likevel nødvendig i en avgrenset periode i et avgrenset område at Israel måtte krige for sitt land og sin eksistens. Det var i møte med hvordan samtlige folk i området praktiserte det: De måtte kjempe for sin eksistens eller gå under.

Som nevnt viser Bibelen alvoret i vår stilling innfor Gud (Rom3v23; Hebr9v27, Ef2v3) Bibelens budskap er at Guds nåde mot oss, ikke er noen rettighet. Ingenting vi gjør, kan som nevnt veie opp for at vi lever i opprør mot vår Skaper. Det eneste som kan redde oss fra evig fortapelse, er i stedet Guds nåde, altså at Gud uten vår fortjeneste griper inn i våre liv (Ef.2v8-9, Rom5v8, Joh1v12). Og ettersom Herren griper inn helt uten at vi har fortjent det, skal vi aldri ta det for gitt, slik at vi starter å anklage Gud, når han av en eller annen grunn ikke griper inn. Om vi gjør det, har vi begynt å betrakte frelsen som en rettighet. Og da har vi misforstått meningen med nåden.

Ingenting gleder vår skaper mer enn når han får vise oss sin nåde og barmhjertighet (Hos11v8-9; Mika 7v18-19) Det er som sagt den utbredte misforståelsen i vår tid, som gjør Guds nåde til en rettighet vi besitter, som vi må reservere oss mot. D. Bonhoeffer skriver: Billig nåde er som et kammer man lett vint, grenseløst og uten betenkeligheter øser av. Nåden uten noen pris, som ikke koster noen noe. Problemet med den 'billige nåden', er at den ikke er forankret i virkeligheten. I lengden gjør den oss fremmede overfor Herren. Billig nåde makter ikke å sette oss i forbindelse med den hellige Gud, etter som den gjør ham til noe annet enn han er (lykkepille/frelses-automat). Det gjør Gud til noe forutsigbart og håndterbart, og undergraver Bibelens tale om Gud som hellig og respektinngytende.

Dyr nåde på sin side er evangeliet vi stadig må søke på nytt og på nytt, gaven vi må be om. Den kan uten problemer gå hånd i hånd med respekt for Guds hellighet (Sal.130v1-4). Logikken her er: Gud er den eneste som har makt til å tilgi våre synder. Denne tilgivelsen er ingen rettighet. Derfor kan vi ikke ta lett, verken på Gud eller hans nåde: nåden blir tvert imot et argument for å frykte Gud. (Hebr10v28-31).